

VERGELIJKEND ONDERZOEK NAAR NEOCLASSICISTISCHE AANPASSINGEN IN HET VLAAMSE JEZUÏENTONEEL VAN DE ACHTTIENDE EEUW

In hun colleges voerden de jezuïeten 225 jaar lang schooltoneel op. Müller (1930) verklaart dat lange bestaan aan de hand van het aanpassingsvermogen van de orde. Want dat vermogen brengt verandering en vernieuwing op het toneel (De Vroomen: 1994). Het aanpassingsvermogen van de jezuïeten werd meermaals aangehaald, maar hoe het zich manifesteert in de laatste periode van de orde komt niet aan bod. Slechts kort onderzoek naar thematische en talige verschuiving in het achttiende-eeuwse schooltoneel werd uitgevoerd door respectievelijk De Vroomen (1994:121) en Dalle (1961:121). De poëtische verschuivingen van de zeventiende naar de achttiende eeuw worden bij hen buiten beschouwing gelaten, omdat de barokpoëtica zich zou verderzetten in het achttiende-eeuwse schooltoneel. Tjoelker (2016) nuanceert die zogenaamde continuïteit door de neoclassicistische elementen in de poëtica van de jezuïeten uit de Duitstalige gebieden te bespreken. Uit haar analyse van poëtische geschriften concludeert Tjoelker (2016) dat de Duitse jezuïeten in de achttiende eeuw hun maatschappelijke relevantie trachtten te behouden door een Frans classicistische poëtica te imiteren. Tjoelker (2016) focust zich echter op de theoretische geschriften, waardoor er onderzoek naar de praktijk van die Frans classicistische invloed in het schooltoneel ontbreekt.

Hoewel er een heel nieuwe poëtica aanwezig zou zijn bij de achttiende-eeuwse jezuïeten, werd er nog niet eerder gezocht naar sporen van die nieuwe poëtica in de programmaboekjes van het schooltoneel. Als de poëtica van de jezuïeten van de zeventiende naar de achttiende eeuw een verandering doormaakt, moet die verschuiving ook te zien zijn op het toneel. Dit onderzoek bekijkt in hoeverre de Vlaamse jezuïeten hun schooltoneel in de achttiende eeuw aanpassen om te voldoen aan de heersende neoclassicistische opvattingen rond toneel. Via een corpus van drie zeventiende-eeuwse en drie achttiende-eeuwse programmaboekjes van stukken over Eustachius, Sedecia en Salomon worden verschuivingen in de omgang met de classicistische theorie van de eenheden bestudeerd.

Baetens C.

REFERENTIES

Dalle, D. (1961). Taalverschuivingen in West-Vlaanderen in de zeventiende en de achttiende eeuw. *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis*, 98(1-2).

De Vroomen, J. Reinier (1994). 'Het schooltoneel bij de jezuïeten'. In: de Vroomen (red.), *Toneel op school: een historisch en theoretisch onderzoek naar opvattingen over en gebruik van drama in educatie*. Nijmegen: Universitair publikatiebureau KUN.

Müller, J. (1930). *Das Jesuitendrama in den Ländern Deutscher Zunge vom Anfang (1555) bis zum Hochbarok (1665)*. Augsburg: Filser

Proot, G. (2008). *Het schooltoneel van de jezuïeten in de Provincia Flandro-Belgica tijdens het Ancien Régime (1575-1773)* [doctoraat]. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.

Tjoelker, N. (2016). 'French classicism in Jesuit Theater Poetics of the Eighteenth Century'. In: Bloemendal, J. & N. Smith (reds.), *Politics and aesthetics in European Baroque and Classicist Tragedy*. Leiden: Brill, 373-397.